

Sygn. akt XX GC 357/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Magdalena Kurc-Mazurkiewicz
Protokolant:	protokolant sądowy Agnieszka Nowicka sekretarz sądowy Paulina Ogorzałek

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe (...) w O.

przeciwko Miastu (...) W.

o zapłatę

I. zasądza od Miasta (...) W. na rzecz M. S. (1) kwotę 419.584,80 złotych (czterysta dziewiętnaście tysięcy pięćset osiemdziesiąt cztery złote osiemdziesiąt groszy) wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 7 maja 2014 r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od Miasta (...) W. na rzecz M. S. (1) kwotę 28.197 (dwadzieścia osiem tysięcy sto dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Magdalena Kurc-Mazurkiewicz

Sygn. akt XX GC 357/16

UZASADNIENIE

Powód – M. S. (1), prowadzący działalność gospodarczą po firmą (...) w O., pozwem z dnia 14 sierpnia 2015 r. (data prezentaty) wniesionym przeciwko Miastu (...) W. wniósł o zasądzenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym na jego rzecz od pozwanej kwoty 419.584,80 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 7 maja 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że w dniu 11 marca 2013 r. zawarł z K. R. (generalnym wykonawcą) umowę o roboty budowlane, której przedmiotem było wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej w (...) przy ul. (...) w W.. Inwestorem było Miasto (...) W., które zleciło K. R. dokończenie budowy (...). Powód wraz z generalnym wykonawcą

uzgodnili wynagrodzenie łączne na kwotę 523.316,55 złotych brutto. Wynagrodzenie miało być płatne wraz z postępowaniem robót budowlanych, na podstawie faktur przejściowych raz w miesiącu, natomiast w przypadku płatności za dostarczone urządzenia – w dniu dostawy. Powód wystawił cztery faktury VAT, jednak generalny wykonawca nie zapłacił należności w całości. Pomimo zapłaty wynagrodzenia w części, powód wykonał umówione prace budowlane, a następnie odbył się odbiór tych prac dokonywany przez Inwestora – Miasto (...) W., zakończony zgłoszeniem do protokołu konieczności uzupełnienia prac. Podczas odbioru w dniu 11 marca 2014 r. przedstawiciele Generalnego Wykonawcy stwierdzili, że roboty wykonano bez usterek i zgodnie z zamówieniem, potwierdzono również odbiór dokumentacji powykonawczej oraz uzgodniono, że rozruch urządzeń nastąpi po doprowadzeniu zasilania docelowego. Pomimo odbioru robót budowlanych Generalny Wykonawca nie zapłacił wynagrodzenia powodowi, o czym powód powiadomił Inwestora oraz wskazał, iż jest gotowy do rozruchu instalacji. Podczas rozmów ugodowych powoda z Generalnym Wykonawcą i Inwestorem w dniu 30 kwietnia 2014 r. pozwany poinformował, że nie może uznać powoda za podwykonawcę z uwagi na fakt, że wszystkie prace zostały już wykonane. Następnie w lipcu 2014 r. ogłoszono upadłość Generalnego Wykonawcy obejmującą likwidację majątku. Powód zgłosił wierzytelność, jednak nie doszło do ostatecznego planu podziału. Wobec ogłoszenia upadłości Generalnego Wykonawcy jego zobowiązania przejął Inwestor – pozwany w niniejszej sprawie (pozew k. 3-18).

Nakazem zapłaty z dnia 18 marca 2016 r. wydanym w postępowaniu upominawczym orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu (nakaz zapłaty k. 289).

Pozwany – Miasto (...) W., w sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym, zaskarżył nakaz zapłaty w całości i wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, że nie jest solidarnie odpowiedzialny jako inwestor - za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez powoda. Wskazał, że zgodnie z § 3 ust. 11 umowy zawartej pomiędzy pozwanym a K. R., to K. R. był zobowiązany do wykonania pracy samodzielnie, a w przypadku zatrudnienia podwykonawców (jakim jest M. S. (1)) powinien uzyskać pisemną zgodę pozwanego na zawarcie umowy z podwykonawcą. K. R. pominął powyższy zapis umowny i zawarł umowę z powodem bez pisemnej zgody pozwanego, w ocenie pozwanego nie doszło również do wyrażenia zgody w sposób dorozumiany. Ponadto pozwany wskazał, że zgłoszenie podwykonawców zostało dokonane w dacie, kiedy ustała umowa zawarta pomiędzy pozwanym a K. R. z uwagi na upływ terminu zakończenia robót. Również wyrażenie zgody na zawarcie przez K. R. umowy z powodem było niemożliwe, gdyż umowa ta została wykonana (sprzeciw k. 293-297).

W odpowiedzi na sprzeciw z dnia 11 czerwca 2016 r. powód wskazał, że zgoda lub sprzeciw na zawarcie umowy podwykonawczej może być wyrażona także po wykonaniu umowy podwykonawczej. W ocenie powoda pozwany ponosi odpowiedzialność solidarną za dług wynikający z umowy podwykonawczej (odpowiedź na sprzeciw k. 316-329).

W dalszym toku postępowania stanowisko stron nie uległo zmianie.

Na rozprawie w dniu 12 kwietnia 2018 r. Sąd dopuścił dowód z dokumentów dołączonych do pozwu, sprzeciwu oraz dalszych pism procesowych a ponadto dokumentacji dołączonej do akt sprawy a dotyczącej inwestycji przy ul. (...) w W. na okoliczności wskazane w pismach procesowych stron (k. 768).

Na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. (1) – prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w O. (dalej: „M. S.” lub (...)) zawarł z K. R. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą Firma Handlowo-Usługowo-Produkcyjna (...) (dalej: „K. R.” lub „Generalny Wykonawca”) w dniu 11 marca 2013 r. umowę numer (...) (dalej: „Umowa”). Przedmiotem Umowy było wykonanie instalacji wentylacji w (...) przy ul. (...) w W. według dostarczonego projektu. W ramach Umowy K. R. zobowiązał się między innymi do pokrycia kosztów oraz kosztów koniecznych robót dodatkowych powstałych z przyczyn niezależnych od Podwykonawcy oraz do odbioru robót w terminie 7 dni od zgłoszenia i podpisania protokołu odbioru. Strony Umowy ustaliły, że rozliczenie będzie odbywało się fakturami przejściowymi i dotyczącymi wykonanych robót – raz w miesiącu zgodnie z zaawansowaniem robót montażowych, a w przypadku płatności za

dostarczone urządzenia – w dniu dostawy. Ustalono, że należność Podwykonawcy będzie płatna w ciągu 21 dni od daty otrzymania faktury z załączonym protokołem odbioru. Termin zakończenia prac ustalono na 30 czerwca 2013 r. Uzgodniono wynagrodzenie kosztorysowe na kwotę 461.250 złotych brutto, następnie w ramach zamówienia uzupełniającego rozszerzono zakres robót i ustalono wynagrodzenie dodatkowe na kwotę 62.066,55 złotych brutto. Łączna kwota wynagrodzenia wyniosła 523.316,55 złotych brutto (umowa k. 43-45, kosztorys k. 50-56, kosztorys robót dodatkowych k. 57-58).

Wcześniej – w dniu 7 stycznia 2013 r. K. R. zawarł z (...) W. (Inwestorem) umowę numer (...), której przedmiotem było dokończenie budowy budynku (...) przy ul. (...) w W.. Zgodnie z § 3 pkt. 11 teŹ Umowy, Generalny Wykonawca zobowiązany był do wykonania prac własnymi siłami, a w przypadku zatrudnienia podwykonawców wymagane było uzyskanie pisemnej zgody Inwestora na zawarcie umowy z podwykonawcą. Następnie na podstawie umowy numer (...) z 23 grudnia 2013 r. Inwestor zlecił Generalnemu Wykonawcy uzupełniające roboty budowlane, zastrzegając w § 3 pkt. 11, że w przypadku zatrudnienia podwykonawców konieczne jest uzyskanie zgody Inwestora (umowa nr (...) k. 46-49, umowa nr (...) k. 425).

W związku z wykonanymi robotami - M. S. (1) wystawił faktury VAT o następujących numerach na następujące kwoty: 17/06/2013 na kwotę 58.731,75 złotych, 13/11/2013 na kwotę 184.500 złotych, 07/03/2014 na kwotę 218.018 złotych oraz 07/06/2014 (z tytułu wykonania robót dodatkowych) na kwotę 62.066,55 złotych. Faktura nr (...) została zapłacona w całości, natomiast na poczet faktury nr (...) wpłacono łącznie kwotę 45.000 złotych (faktury k. 59-66, pismo przewodnie k. 63).

W dniu 26 lutego 2014 r. sporządzono protokół techniczny wykonanej instalacji wentylacji mechanicznej w budynku (...). Odbiór wykonywany był przez przedstawiciela Inwestora – inspektora nadzoru J. K., stwierdzono, że roboty wykonano zgodnie z zamówieniem oraz zgłoszono uwagi celem uzupełnienia prac (protokół techniczny k. 67).

Następnie Podwykonawca zgłosił Generalnemu Wykonawcy w dniu 3 marca 2014 r. gotowość odbioru wykonanych prac zgodnie z Umową informując, że nie zostało wykonane docelowe zasilanie elektryczne i ciepła technologicznego nagrzewnic. W dniu 11 marca 2014 r. Generalny Wykonawca potwierdził odbiór dokumentacji powykonawczej instalacji wentylacji mechanicznej. W dniu 11 marca 2014 r. sporządzono protokół technicznego odbioru robót oraz stwierdzono, że roboty wykonane zostały zgodnie z zamówieniem i bez usterek. W uwagach wskazano, że rozruch urządzeń wykonany będzie po doprowadzeniu zasilania docelowego (zgłoszenie odbioru robót k. 68, protokół przekazania dokumentacji k. 69-70 oraz protokół technicznego odbioru robót k. 71).

Pismami z dnia 26 marca 2014 r. i 14 kwietnia 2014 r. M. S. (1) poinformował Inwestora o braku płatności wskazując, że należność za wykonane prace wynosi 419.584,80 złotych oraz poinformował, że jest gotowy do rozruchu instalacji wentylacyjnej i przeszkolenia załogi w zakresie obsługi (zawiadomienie k. 72-75 oraz zawiadomienie k. 330-332).

Pismem z dnia 9 kwietnia 2014 r. Generalny Wykonawca, w nawiązaniu do rozmowy telefonicznej z dnia 7 kwietnia 2014 r. zgłosił Inwestorowi listę podwykonawców, wśród których wskazano M. S. (1). W piśmie zgłoszono, że M. S. (1) będzie realizował roboty w zakresie wentylacji w budynku (...) przy ul. (...) w W.. Wraz z pismem Generalny Wykonawca przekazał oświadczenie dotyczące płatności za wykonane roboty, w którym wyraził zgodę na bezpośrednią zapłatę wynagrodzenia podwykonawcom oraz wzór umowy z prośbą o akceptację i wyrażenie zgody na zawarcie ze wskazanymi podwykonawcami umowy. Pismem z dnia 16 kwietnia 2014 r. Miasto (...) W. poinformowało K. R., że wyraża zgodę na zawarcie umów z podmiotami przedstawionymi w piśmie oraz że akceptuje wzór umowy. Jednocześnie Inwestor zwrócił się o przygotowanie umów z poszczególnymi podmiotami oraz zaproponował, aby ich podpisanie odbyło się w siedzibie w dniu 18 kwietnia 2014 r. (pismo zgłoszenie podwykonawców k. 75, oświadczenie k. 121 oraz pismo inwestora k. 442).

W dniu 30 kwietnia 2014 r. odbyło się spotkanie dotyczące kwestii płatności wynagrodzenia w którym uczestniczyli Podwykonawca, Generalny Wykonawca i Inwestor. Podczas spotkania Podwykonawca został poproszony o przygotowanie dokumentu dotyczącego rozliczenia kwestii finansowych oraz wyznaczono termin spotkania na

budowie celem ustalenia, czy prace zostały wykonane w lutym 2014 r. Na umówionym spotkaniu nie pojawił się żaden przedstawiciel Inwestora. (zeznania świadka M. S. (2) k. 463).

W toku wykonywania Umowy przedstawiciele Podwykonawcy, Generalnego Wykonawcy i Inwestora odbywali cotygodniowe spotkania – narady koordynacyjne, na których były omawiane bieżące sprawy dotyczące wykonania robót, z których następnie sporządzano notatki obrazujące postęp prac. Podczas spotkania w dniu 13 maja 2015 r. ustalono terminy zakończenia prac, wskazując, że zakończenie budowy nastąpi do dnia 30 czerwca 2014 r. (protokoły ze spotkań k. 620-680, notatka k. 676).

Następnie M. S. (1) zawarł w dniu 12 czerwca 2014 r. umowę numer (...) z Serwis (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W., zgodnie z którą przyjął do wykonania uruchomienie instalacji wentylacyjnej oraz urządzeń wentylacyjnych, z przeprowadzeniem regulacji, pomiarów i prób funkcjonowania wentylacji mechanicznej w budynku (...) przy ul. (...) w W..

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy w Ostrołęce V Wydział Gospodarczy, sygn. akt V GUP 5/14 ogłosił upadłość K. R. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowo-Usługowo-Produkcyjna w M.. W dniu 12 sierpnia 2014 r. sporządzono protokół końcowego odbioru robót zgodnie z umową nr (...), który został podpisany przez komisję w składzie inspektora J. K., K. P. i M. S. (2) (umowa k. 333-336, protokół końcowego odbioru robót k. 337).

(...) W. nie zapłaciła K. R. za prace wykonane przez podwykonawców (okoliczność bezsporna, zeznania świadka K. R. k. 742).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych odpisów i kopii dokumentów, które zostały złożone do akt niniejszej sprawy. Oparł się również o niesporne, bowiem wyraźnie, bądź milcząco przyznane twierdzenia stron, które nie budziły wątpliwości co do ich zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

Ustalając stan faktyczny Sąd dopuścił, poza materiałem dowodowym w postaci dokumentów, również osobowe wnioski dowodowe w postaci zeznań świadków oraz strony powodowej w osobie M. S. (1). Odnosnie kolejno słuchanych świadków należy wskazać co następuje.

Świadek M. S. (2) (k. 462) podał, że firma powoda posiada oznaczone samochody służbowe, pracownicy posiadają uniformy szare z logo firmowym, ponadto inspektor J. K. nie oponował przebywaniu na budowie pracowników Podwykonawcy. Zeznał, że Inwestor miał świadomość zakresu robót jakie wykonuje Podwykonawca. Zeznał, że organizowano spotkania koordynacyjne, które odbywały się raz w tygodniu, dotyczyły postępu prac, eliminowania problemów. W spotkaniach tych uczestniczyli między innymi K. R. i M. M.. Podczas tych spotkań M. M. był informowany o zaległościach finansowych Generalnego Wykonawcy względem Podwykonawcy. Sąd uznał zeznania tego świadka za wiarygodne, albowiem świadek w sposób logiczny i spontaniczny relacjonował przebieg zdarzeń, zarówno w czasie wykonywania prac, jak też negocjacji stron w zakresie zapłaty.

Świadek K. P. (k. 689) podał, że powód wykonywał roboty - mimo braku zapłaty ze strony Generalnego Wykonawcy oraz wskazał, że kontakt z K. R. na późniejszym etapie prac był znacznie utrudniony. Potwierdził, że Inwestor nie wyrażał sprzeciwu co do obecności powoda na budowie, poza tym wszystkie samochody powoda i unifomy pracownicze są oznaczone nazwą firmy. Podał, że zawoził do Urzędu Dzielnicy W. wezwania do zapłaty, do których były dołączone kserokopie faktur dla K. R. i protokoły częściowe. Również zeznania tego świadka są, w ocenie Sądu, wiarygodne, z tych samych przyczyn co w przypadku świadka M. S..

Świadek J. K. (k. 722) potwierdził, że przyjeżdżał na miejsce budowy w celu uczestniczenia w naradach koordynacyjnych oraz poza nimi. Zeznał, że na budowie miał kontakt z K. P. (pracownikiem powoda), któremu zgłaszał usterki i który posługiwał się stopką firmową. Świadek podał, że K. P. działał jako wykonawca K. R.. Zeznał, że jest świadomy tego, że wynagrodzenie za roboty nie zostało zapłacone podwykonawcy, ale Miasto (...) W. płaciło Generalnemu Wykonawcy. Świadek podał, że Inwestor dowiedział się o podwykonawcach w lutym 2014 r. podczas

spotkania na budowie, a zatem przed odbiorem końcowym. Zeznania tego świadka Sąd uznał za wiarygodne, a jedynie odmówił im wiarygodności w części, w jakiej świadek wskazał, że pozwany zapłacił na rzecz Generalnego Wykonawcy, podczas, gdy okoliczność ta nie została wykazana dokumentami, a świadek K. R. – kwestię tą negował.

Świadek M. M. (k. 734) podał, że z pozostałymi zgłoszonymi podwykonawcami zawarto umowy, jednak z powodem nie było takiej możliwości, gdyż roboty zostały już zakończone. Zeznał, że Inwestor zapłacił K. R. za wykonanie całej inwestycji, w kosztach tych znalazły się również prace wentylacyjne wykonywane przez powoda. Świadek podał, że inwestor poinformował K. R. o braku zgody na zawarcie umowy podwykonawczej z powodem oraz że inwestor nie skierował żadnego pisma informującego o odmowie zawarcia umowy podwykonawczej do powoda. Sąd odmówił wiary zeznaniom świadka M. M. o nie wyrażeniu zgody na zawarcie umowy podwykonawczej z powodem, ponieważ zeznania te pozostawały w sprzeczności z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Świadek K. R. (k. 741) zeznał, że zgłoszenie podwykonawców zostało zaakceptowane przez pozwanego. Podał, że na budowie odbywały się cotygodniowe spotkania, na których byli obecni inspektorzy pozwanego, pojawiali się na nich również przedstawiciele powoda. Wskazał, że inwestor znał zakres robót powoda i wiedział jakie wynagrodzenia należą się podwykonawcom. Zeznał także, że nie za wszystkie roboty otrzymał wynagrodzenie od Inwestora. Sąd uznał jego zeznania za wiarygodne. Świadek w sposób logiczny przedstawił przebieg zdarzeń, co znalazło potwierdzenie w dokumentach w aktach sprawy, w szczególności pismach kierowanych od i do Inwestora.

Świadek M. K. (k. 743) podał, podwykonawcy mieli kontakt z inspektorami inwestora oraz że inwestor znał zakres robót powoda.

Powód M. S. (1) (k. 766) zeznał, że były organizowane spotkania koordynacyjne z podwykonawcami, podczas których raz w miesiącu należało przedstawić zakres prac i na podstawie kosztorysu wystawić fakturę. Wskazał, że zależało mu na wykonaniu umowy, uzgadniano więc wszystko z inspektorem nadzoru J. K.. Powód wykonywał roboty mimo braku zapłaty za wystawione faktury, zależało mu na tym, aby inwestycję zakończyć, ale blokowały ich inne prace na budowie - uniemożliwiające zakończenie robót. Zeznał, że pracownicy powoda nigdy nie zostali wyproszeni z terenu budowy, ponadto brali udział w naradach jako firma współpracująca z K. R.. Podał, że był zapewniany przez M. M., że zostanie uregulowane zaległe wynagrodzenie. Nie otrzymał informacji od inwestora, że inwestor wyraził pisemną zgodę na zawarcie umowy podwykonawczej. Powód wskazał, że zarówno samochody, jak i uniformy posiadają logo firmy oraz że inwestor nigdy nie miał wątpliwości co do powoda w roli podwykonawcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Tytułem wstępu do dalszych rozważań wskazać należy, że poza sporem pozostawało to, że powoda, pozwanego oraz K. R. łączyły umowy definiujące ich stosunki zobowiązaniowe w charakterze podwykonawcy, generalnego wykonawcy i inwestora. Kwestią sporną w niniejszej sprawie było natomiast ustalenie, czy pozwany wyraził zgodę na zawarcie przez K. R. umowy z powodem (podwykonawcą), a w konsekwencji – czy spełniły się przesłanki warunkujące solidarną odpowiedzialność Inwestora (pozwanego) za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez Podwykonawcę (powoda).

Powód swe roszczenie wywodzi z umowy podwykonawczej z dnia 11 marca 2013 r., której pozwany jako inwestor nie był stroną. Składa się na nie wynagrodzenie powoda w wysokości różnicy pomiędzy łączną wartością wystawionych przez niego faktur dla Generalnego Wykonawcy a kwotami już przez niego zapłaconymi oraz odsetki za okres od dnia upłynięcia terminu wyznaczonego wezwaniem pozwanego do zapłaty należności. Powód dochodzone pozwem roszczenie opiera na podstawie art. 647⁽¹⁾ § 5 k.c. (w brzmieniu przed zmianami). Zgodnie z treścią tego przepisu zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Z kolei zgodnie z treścią § 3 pkt. 11 umowy zawartej pomiędzy Miastem (...)W. a K. R., Generalny Wykonawca zobowiązany jest do wykonania prac własnymi siłami, a w przypadku zatrudnienia podwykonawców wymagane jest uzyskanie pisemnej zgody Inwestora na zawarcie

umowy z podwykonawcą. Powyższe postanowienie umowne nawiązuje do art. 647⁽¹⁾ § 2 k.c., który określa wymóg zgody inwestora do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą. Zatem, by dokonać oceny roszczenia powoda należało w pierwszym rzędzie rozważyć, czy pozwany udzielił Generalnemu Wykonawcy zgody na zawarcie umowy z Podwykonawcą, a jeśli tak – należało określić zakres odpowiedzialności solidarnej pozwanego.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2008 r., (sygn. akt III CZP 6/08, OSNC z 2008 Nr 11, poz. 121), Sąd Najwyższy przedstawił wyniki szczegółowej wykładni przepisu art. 647¹ § 2 k.c. odnośnie procedury wyrażania zgody przez inwestora stwierdzając, że zgoda inwestora może być wprawdzie wyrażona przez każde zachowanie, które ją ujawnia w sposób dostateczny (art. 60 k.c.), jednakże niezależnie od tego zgodę uważa się za wyrażoną w razie ziszczenia się przesłanek określonych w art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c.

Zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą może być wyrażona w dwojaki sposób: czynny (aktywny), polegający na wyraźnym lub dorozumianym oświadczeniu woli lub bierny (pasywny), objawiający się brakiem zgłoszenia przez inwestora na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń w terminie 14 dni od przedstawienia mu umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania określonych robót powierzonych podwykonawcy (art. 647¹ § 2 zd. 2).

W niniejszym stanie faktycznym, stosownie do postanowień umownych, istotne jest pojęcie zgody czynnej (wyrażonej na piśmie) która powinna odnosić się do skonkretyzowanej umowy między wykonawcą a podwykonawcą, przy czym inwestor w chwili wyrażenia takiej zgody powinien posiadać pozytywną wiedzę o istotnych postanowieniach zatwierdzanej umowy, dotyczących zwłaszcza wysokości wynagrodzenia należnego podwykonawcy oraz zakresu powierzonych mu prac. Wiedza o tym elementach - pozwala inwestorowi na ocenę ryzyka wynikającego z przyjęcia, poprzez udzielenie zgody, solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia danemu podwykonawcy. Zgoda inwestora dotyczyć ma zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą, a więc konkretnej umowy, o określonej treści, zawartej lub przynajmniej wstępnie uzgodnionej ze zindywidualizowanym podmiotem w zakresie wszystkich istotnych postanowień, szczególnie tych, które decydują o wysokości wynagrodzenia (vide: uchwała (7) Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2008 r., III CZP 6/2008 wskazana powyżej). Surowy skutek wyrażenia zgody przez inwestora wyraża się w nałożeniu na niego solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy, co z kolei wymaga zagwarantowania mu minimalnej ochrony prawnej. Tę ochronę zapewnia znajomość okoliczności pozwalających ocenić zakres i stopień zagrożenia wynikającego z przyjmowanej odpowiedzialności, to jest wiedza o osobie podwykonawcy oraz treści zawartej z nim umowy. Dla uzyskania zgody inwestora na zawarcie umowy z podwykonawcą nie jest konieczne przedstawienie inwestorowi przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu wraz z częścią dokumentacji. Wystarczy, gdy inwestor uzyska wiedzę o osobie podwykonawcy oraz treści umowy zawartej pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą. Nieistotne jest źródło tej wiedzy, natomiast niezbędne jest, aby umowa została zindywidualizowana podmiotowo i przedmiotowo (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2008 r., II CSK 80/2008, MoP 2008, nr 22, s. 1215). Zgoda czynna (aktywna) inwestora może przybierać różną formę. Inwestor może wyrażać ją na piśmie bądź ustnie albo przez inne zachowanie, które w sposób dostateczny ujawnia jego wolę (art. 60 k.c.). Akceptacja inwestora następować może przez czynności faktyczne, w sposób dorozumiany, np. przez tolerowanie obecności podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w jego dzienniku budowy, odbieranie wykonanych przez niego robót oraz dokonywanie podobnych czynności (tak wyrok Sądu Najwyższego z 4 lutego 2011 r., III CSK 152/2010, IC 2012, nr 1, s. 42). Przy tym wskazać należy, iż przy zgodzie czynnej, choć dorozumianej wystarczającym zabezpieczeniem inwestora jest jego wiedza o podmiocie i przedmiocie oraz potrzebach realizacyjnych zadania inwestycyjnego. Wiedza inwestora o zakresie rzeczowo-finansowym robót budowlanych wykonywanych przez podwykonawcę może wynikać z takich źródeł jak udział w naradach, czy udział w negocjacjach mających na celu prawidłowe rozliczenie podwykonawcy (tak też Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 23 stycznia 2013 r., I ACa 1165/12).

W świetle art. 6 k.c. w związku z art. 647¹ § 2 zdanie pierwsze i § 5 k.c., ciężar udowodnienia tego, że inwestor wyraził zgodę na zawarcie umowy o roboty budowlane wykonawcy z podwykonawcą, spoczywa na podwykonawcy,

on bowiem z tego faktu wywodzi skutki prawne. Jeżeli inwestor twierdzi, że zgody takiej nie wyraził oraz że nie znał istotnych postanowień umowy wykonawcy z podwykonawcą, podwykonawca powinien udowodnić także świadomość inwestora, co do tych okoliczności, wyznaczających zakres jego odpowiedzialności za wynagrodzenie podwykonawcy lub to, że z postanowieniami tymi inwestor mógł się zapoznać.

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zostało wykazane, że inwestor wyraził w sposób czynny – w formie pisemnej zgodę na udział podwykonawcy przy realizacji inwestycji. Powyższa okoliczność wynika przede wszystkim z przedłożonego przez syndyka B. M. pisma pozwanego z dnia 16 kwietnia 2014 r. W piśmie tym pozwany (Inwestor) w sposób niebudzący wątpliwości wskazuje, że wyraża zgodę na zawarcie umów z podmiotami przedstawionymi w piśmie Generalnego Wykonawcy z dnia 9 kwietnia 2014 r., wśród których w punkcie 2 została wyszczególniona firma pozwanego oraz że akceptuje wzór umowy. Zatem należy uznać, że pozwany w chwili wyrażenia zgody, to jest w dniu 16 kwietnia 2014 r. posiadał pozytywną wiedzę o istotnych postanowieniach umowy podwykonawczej, dotyczących przede wszystkim wynagrodzenia należnego podwykonawcy oraz zakresu powierzonych mu prac. O ile przesłany pozwanemu wzór umowy nie zawiera skonkretyzowanych informacji w zakresie wynagrodzenia i zakresu prac, to należy uznać, że były one znane pozwanemu z pisma skierowanego do niego przez powoda z dnia 26 marca 2014 r. W przywołanym piśmie powód poinformował pozwanego, że wykonał pod nadzorem przedstawiciela Inwestora – inspektora J. K. kompletną instalację wentylacji wraz z dostawą urządzeń i robotami dodatkowymi oraz że zapłata za wykonane roboty wynosi łącznie 419.584,80 złotych. Wykonanie powyższych prac potwierdza również złożony do akt sprawy protokół techniczny z dnia 26 lutego 2014 r., który został podpisany przez przedstawiciela pozwanego – inspektora nadzoru J. K.. Nadto z korespondencji e-mailowej znajdującej się w aktach niniejszej sprawy wynika, że przedstawiciel pozwanego – J. K. pozostawał w stałym kontakcie z osobami nadzorującymi przebieg i harmonogram prac oraz znał kosztorys przeprowadzonych robót. W wiadomości e-mailowej z 12 września 2013 r. dotyczącej wprowadzenia nowej wersji urządzeń J. K. poinformował przedstawiciela powoda, że inwestor akceptuje zmiany urządzeń. Zatem należy uznać, że pozwany posiadał wiedzę w zakresie zakresu prac powierzonych powodowi. Co prawda świadek M. M. na rozprawie w dniu 5 października 2017 r. stwierdził, że inwestor poinformował K. R. o braku zgody na zawarcie umowy podwykonawczej z powodem oraz że pozwany nie skierował żadnego pisma informującego o odmowie do powoda, jednakże powyższe zeznania świadka są sprzeczne z materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy, a przede wszystkim z treścią pisma z 16 kwietnia 2014 r., w którym pozwany wyraził zgodę na zawarcie umów z podmiotami przedstawionymi w piśmie Generalnego Wykonawcy.

Odnosząc się do zarzutu strony pozwanej co do braku możliwości wyrażenia zgody wobec zrealizowania umowy wskazać należy, że zgodnie z kierunkiem ugruntowanym w orzecznictwie - zgoda może być wyrażona w sposób czynny w dowolnym momencie, nawet po zakończeniu prac oraz nie musi być wyrażona przed zawarciem umowy podwykonawczej. Powyższa linia orzecznicza została ugruntowana przez Sąd Najwyższy, który potwierdził stanowisko, że obojętny jest czas wyrażenia zgody przez inwestora, ponieważ w art. 647¹ § 2 k.c. nie sformułowano żadnych temporalnych ograniczeń, a przepis ten zawiera element gwarancyjny ochrony interesów podwykonawcy, co pozwala opowiedzieć się za możliwością wyrażenia zgody przez inwestora, także już po zawarciu umowy przez wykonawcę i podwykonawcę (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2008 r., V CSK 492/07, Legalis numer 313327). Kontynuacją tego kierunku wykładni art. 647¹ § 2 KC jest wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2009 r. (sygn. akt V CSK 24/09, Legalis numer 273974), eksponujący jednoznaczną tezę, że zgoda inwestora może być wyrażona również w sposób dorozumiany, i to także po zawarciu umowy przez wykonawcę z podwykonawcą. Sąd Najwyższy podzielił dotychczasową linię orzecznictwa, opowiadając się wręcz za taką wykładnią art. 647¹ § 2 KC, że zgoda inwestora może mieć charakter następczy, a więc może być wyrażona także post factum, w tym także już po wykonaniu w całości umowy przez podwykonawcę (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2013 r., III CSK 298/12, Legalis numer 803999, wyrok Sądu Najwyższego z 4 lutego 2011 r., III CSK 152/10, Legalis numer 422583).

Biorąc pod uwagę powyższe należało uznać, że pozwany świadomie i skutecznie wyraził zgodę na zawarcie umowy podwykonawczej ze skutkiem dla powstania po jego stronie odpowiedzialności solidarnej z Generalnym Wykonawcą za zapłatę wynagrodzenia Podwykonawcy na podstawie art. 647¹ § 2 k.c. w pełnej ustalonej przez niego z Generalnym

Wykonawcą wysokości. Stosownie do przepisu art. 647¹ § 5 k.c. zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. W orzecznictwie przyjmuje się, że powołany przepis statuuje ustawową bierną solidarność inwestora o charakterze gwarancyjnym w postaci odpowiedzialności ex lege za cudzy dług tj. dług wykonawcy wobec podwykonawcy, a wynikający z umowy o podwykonawstwo. Umowa o podwykonawstwo bowiem, choć powiązana z umową zawartą pomiędzy inwestorem a wykonawcą kreuje odrębny stosunek zobowiązaniowy. Sytuację prawną podwykonawcy wyznacza przede wszystkim treść umowy zawartej z wykonawcą. Odpowiedzialność inwestora powstała w następstwie wyrażenia przez niego zgody na zawarcie umowy podwykonawczej, ma charakter dodatkowej gwarancji uzyskania wynagrodzenia przez podwykonawcę (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 27 lutego 2014 r. I ACa 467/13; wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2014 r. V CSK 296/13).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie, w związku z niewywiązaniem się przez Generalnego Wykonawcę z zapłaty należnego wynagrodzenia na rzecz Podwykonawcy – strony powodowej obowiązek ten, zgodnie z odpowiedzialnością solidarną, przechodzi na inwestora – pozwanego w niniejszej sprawie. Sąd uznał roszczenie powoda o zapłatę kwoty 419.584,80 złotych za zasadne, gdyż ma on - wobec ogłoszenia upadłości K. R. - nikłą szansą na zaspokojenie wierzytelności z masy upadłości Generalnego Wykonawcy. W związku z tym zobowiązany do zapłaty jako dłużnikiem solidarnym w świetle normy art. 647⁽¹⁾ § 5 k.c. jest inwestor czyli pozwany – Miasto (...) W.. Nie do zaakceptowania jest bowiem sytuacja, w której Podwykonawca wykonał przedmiot umowy, roboty zostały odebrane, a Podwykonawca nie otrzymał za nie wynagrodzenia. W takim przypadku należało zastosować normę przewidzianą w treści art. 647⁽¹⁾ § 5 k.c. po to chociażby, aby nie doprowadzić do zachwiania płynności finansowej strony powodowej. Należy również podkreślić, że nie ma możliwości, aby powód został podwójnie zaspokojony zarówno w tym postępowaniu, jak również w postępowaniu upadłościowym, albowiem fakt uwzględnienia powództwa w niniejszym postępowaniu strona pozwana zawsze może zgłosić sędziemu komisarzowi w postępowaniu upadłościowym. Dodatkowo należy wskazać, że K. R. nie otrzymał całego wynagrodzenia za prace wykonane między innymi przez powoda. Skoro zatem pozwany zatrzymał część wynagrodzenia Generalnego Wykonawcy, to dysponuje środkami finansowymi na zaspokojenie roszczeń powoda co do tej inwestycji.

O odsetkach rozstrzygnięto w oparciu o treść art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 455 k.c. zasądzając należność główną wraz z odsetkami od dnia 7 maja 2014 r. do dnia zapłaty w oparciu o przedsądowe wezwanie do zapłaty z dnia 30 kwietnia 2014 r., gdzie wskazano ostateczny termin do zapłaty 7 dni od otrzymania wezwania.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., regulującego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu albowiem pełnomocnik procesowy powoda zgłosił takie żądanie w pozwie (art. 109 k.p.c.). Od pozwanego jako przegrywającego w sprawie należało zasądzić na rzecz powoda koszty postępowania poniesione w sprawie - w kwocie 28.197 złotych, na które złożyły się koszty opłaty od wniesionego pozwu w kwocie 20.980 złotych, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 złotych oraz koszt opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji.

SSO Magdalena Kurc-Mazurkiewicz

ZARZĄDZENIE

(...)